
10 Zeugen

10.1 Algemeen

Toelichting

De prijzen van het voer en de biggen vertonen doorlopend grote schommelingen. Daardoor kunnen de saldo's in de varkenshouderij van jaar tot jaar sterk fluctueren. In begrotingen werkt men met een saldo waarvan verwacht wordt dat het over een langere periode gemiddeld gerealiseerd wordt. Uit analyse van de deelboekhoudingen (TEA-resultaten) over een reeks van 20 jaren zijn verwachtingen uitgesproken voor de saldi waarmee in begrotingen gerekend mag worden.

Het saldoniveau voor een langere periode is naar verwachting redelijk stabiel. Bij structurele veranderingen van de voerprijs verandert immers ook het prijsniveau van varkensvlees en biggen.

De norm voor de voerprijzen is gebaseerd op de gemiddelde netto betaalde voerprijzen uit de TEA-resultaten.

In de paragrafen met de voer- en biggenprijzen is een overzicht opgenomen van de prijzen in de jaren 2017 t/m 2021.

Norm

Netto prijzen (inclusief kortingen, toeslagen enz.)

Zeugenvoer	€ 31,00	per 100 kg
Biggenvoer	€ 42,50	per 100 kg
Biggen (25 kg af fokker)	€ 48,75	per stuk

10.2 Opbrengsten

10.2.1 Verkoop biggen

Statistiek

Netto¹⁾ ontvangen biggenprijs (€) per jaar

Regio	2017	2018	2019	2020 v	2021 r	Gemiddeld
Nederland	54,63	41,01	56,88	50,68	40,6	48,76

¹⁾ De biggenprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen e.d. (v = voorlopig, r = raming).

Bron: Wageningen Economic Research BINternet.

Norm

Verkochte biggen à 25 kg	30,6 per gem. aanw. zeug
Netto biggenprijs	€ 48,75
Binnen het gewichtstraject van 20 - 27 kg is de waarde van 1 kg hoger of lager opleggewicht	€ 1,27
Opbrengst uit verkoop biggen per zeug per jaar	€ 1.492,-

10.2.2 Vervanging zeugen

Verkoop slachtzeugen

Toelichting

De norm voor de slachtopbrengst van de uitgeselecteerde zeugen en opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug wordt bepaald door de volgende factoren:

- het selectiepercentage van de zeugen
- het selectiepercentage van de opfokzeugen vanaf 6 maanden
- de opbrengstprijzen voor de uitgeselecteerde zeugen en opfokzeugen

Technische uitgangspunten

Per jaar:	vervanging zeugen	42%
	sterfte zeugen	6%
	selectie zeugen	36%

Selectie opfokzeugen vanaf 6 maanden tot eerste dekking: 5%

Dit is alleen de uitval door selectie op niet berig worden,

Aan te kopen opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug

$$\begin{array}{r} 42\% \text{ (vervanging zeugen)} \\ \hline 100\% - 5\% \text{ (selectie opfokzeugen)} \end{array} = 0,44 \text{ opfokzeug}$$

Gewicht van slachtzeugen	
Levend gewicht van een gemiddelde zeug	230 kg
Inslachting	circa 27,4%
Geslacht gewicht van zeugen	167 kg

Opbrengstprijs per slachtzeug
 167 kg x (-0,19 + 0,89 x netto opbrengstprijs slachtvarkens/kg)

$$167 \text{ kg} \times (0,69 \times \text{€ } 1,525/\text{kg}) = \text{€ } 175,73$$

Deze formule is afgeleid van de netto opbrengstprijzen voor vleesvarkens en slachtzeugen in de achterliggende jaren.

Netto opbrengstprijs per uitgeselecteerde opfokzeug van 6 maanden tot eerste dekking is gelijk gesteld aan de netto opbrengstprijs van een vleesvarken.

Norm

Opbrengst uitstoot per gemiddeld aanwezige zeug per jaar	
Verkoop uitgeselecteerde zeugen 0,36 x € 175,73	€ 63,30
Verkoop uitgeselecteerde opfokzeugen 0,02 x € 151,00	<u>€ 3,00</u>
Totaal	€ 66,30

Aankoop opfokzeugen

Toelichting

De norm voor de aankoopkosten van opfokzeugen wordt bepaald door:

- het vervangingspercentage van de zeugen
- het selectiepercentage van de opfokzeugen vanaf 6 maanden
- de aankooprijzen van de opfokzeugen

Technische uitgangspunten	
Vervangingspercentage zeugen	42%
Selectie opfokzeugen vanaf 6 maanden tot eerste dekking	5%
Dit is alleen de uitval door selectie op niet berig worden,	

Uitgangspunten prijzen

Aankoopprijs opfokzeug van 183 dagen (6 maanden) is € 329,- bij een biggenprijs van € 48,75 bij 25 kg.

Norm

Aankoopkosten opfokzeugen van 183 dagen per gemiddeld aanwezige zeug per jaar:
 0,44 x € 329,- = € 145,00

10.3 Toegerekende kosten

10.3.1 Kosten zeugenvoer

Statistiek

Netto¹⁾ betaalde prijs zeugenvoer (€/100 kg)

Jaar	2017	2018	2019	2020 v	2021 r	Gemiddelde 5 jaar
Nederland	24,56	27,06	27,55	27,37	31,7	27,65

¹⁾ De voerprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, etc. (v = voorlopig, r = raming).

Bron: Wageningen Economic Research BINternet.

Toelichting

De benodigde hoeveelheid zeugenvoer moet men berekenen inclusief het aantal gemiddeld aanwezige dekrijpe opfokzeugen.

Technische uitgangspunten

- aan te kopen opfokzeugen per zeug per jaar 0,44
- aankoopleeftijd opfokzeugen 183 dagen
- selectie opfokzeugen vanaf 6 maand 5%
- leeftijd bij inzet of selectie opfokzeugen 260 dagen

Aantal opfokzeugen per gemiddeld aanwezige zeug per jaar:

$$\frac{0,44 \text{ aangekochte opfokzeugen} \times (260 - 183)}{365 \text{ dagen}} = 0,09 \text{ opfokzeug per zeug}$$

Voerverbruik per gemiddeld aanwezig dier per jaar

- per zeug 1.267 kg
- per opfokzeug (aankoop 6 maanden) 1.070 kg

Norm

Kosten zeugenvoer per gemiddeld aanwezige zeug

$$\begin{aligned} 1 \text{ zeug} \times 1.267 \text{ kg} \times \text{€ } 0,31 &= \text{€ } 393,- \\ 0,09 \text{ opfokzeug} \times 1.070 \text{ kg} \times \text{€ } 0,33 &= \text{€ } 32,- \\ \text{Totaal} &= \text{€ } 425,- \end{aligned}$$

10.3.2 Kosten biggenvoer

Statistiek

Netto¹⁾ betaalde prijs biggenvoer (euro/100 kg)

Jaar	2017	2018	2019	2020 v	2021 r	Gemiddelde 5 jaar
Nederland	35,24	37,11	37,46	38,28	42,4	38,10

¹⁾ De voerprijzen zijn inclusief kortingen, toeslagen, enz. (v = voorlopig, r = raming).

Bron: Wageningen Economic Research BINternet.

Technische uitgangspunten

Verbruik biggenvoer per big (25 kg) 28,4 kg

Verbruik biggenvoer per zeug (30,6 biggen per gem. aanw. zeug) 869 kg

Norm

Prijs biggenvoer: € 42,50 per 100 kg

Kosten biggenvoer per gemiddelde zeug per jaar 869 kg x € 0,425 = € 369,-

10.3.3 Overige toegerekende kosten

Toelichting

Algemene kosten (verzekeringen, telefoon, heffingen, auto e.d.,) bestaan vaak uit een vast en variabel deel en zijn bovendien op gemengde bedrijven niet goed toe te rekenen aan de tak. Dit geldt ook voor mestkosten, die bovendien sterk afhankelijk zijn van de bedrijfssituatie. Om die reden is het praktischer deze twee kostenposten buiten het saldo per tak te laten. Hierna staan de kosten die wel rechtstreeks worden toegerekend.

Norm

Overige toegerekende kosten per gemiddeld aanwezige zeug per jaar (incl. biggen tot 25 kg en opfokzeugen vanaf 6 maanden).

Gezondheidszorg (incl. heffing DGF) ¹⁾ € 121,-

Elektriciteit € 30,-

Brandstoffen € 28,-

Water € 5,-

Overige veekosten (incl. strooisel) € 20,-

¹⁾ Bijzondere gezondheidszorgkosten bij incidentele uitbraken van dierziekten. In lange termijnbegrotingen moet financiële ruimte gecreëerd zijn om, òf achteraf de kosten van een uitbraak te kunnen betalen (door bijvoorbeeld een heffing), òf vooraf de financiële risico's van een uitbraak te kunnen dekken (door bijvoorbeeld een financiële reserve of verzekering). Het huidige tarief in 2022 bedraagt € 0,081 per afgevoerde big of zeug.

10.3.4 Rente

Toelichting

De waarde van een gemiddeld aanwezige zeug wordt bepaald door te berekenen hoeveel vermogen gemiddeld is vastgelegd in de dieren.

Waarde gemiddeld per zeug (incl. biggen)	€ 460,00
Waarde gemiddeld per opfokzeug (aankoop 6 maanden)	€ 329,00

Waarde gemiddeld aanwezige zeug (incl. biggen en opfokzeugen)	
1 zeug inclusief biggen	€ 460,00
0,09 opfokzeug x € 329,00	<u>€ 29,61</u>
Totaal	€ 489,61

Het gemiddeld vastgelegd vermogen in voer- en kasgeld per 100 zeugen is in € per jaar	
Voer (gem. 14 dagen)	€ 3.100,-
Kas	<u>€ 4.500,-</u>
Totaal	€ 7.600,-

Rentepercentage

3,5% + 1% (= opslag voor financiering roerende goederen en levende have)

Norm

Rentekosten per gemiddeld aanwezige zeug (incl. biggen en opfokzeugen) bij aankoop van de opfokzeugen op 6 maanden	4,5% x € 489,61	€ 22,00
Rentekosten voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezige zeug per jaar	4,5% x € 76,-	<u>€ 3,40</u>
Totaal		€ 25,40

10.3.5 Kosten dekbeer

Toelichting

Gemiddeld is een dekbeer 18 maanden op het bedrijf aanwezig en verricht ongeveer 130 dekkingen per jaar. De kosten van huisvesting, arbeid en overige niet-toegerekende kosten zijn hierbij niet berekend. De kosten in verband met sterfte van beren zijn buiten beschouwing gelaten.

Aankoopprijs beer	€ 675,-
Verkoopprijs slachtbeer	€ 175,-

<i>Norm</i>		€
Voerkosten	1 060 kg x € 0,31 =	329,-
Afschrijvingskosten	(€ 675,- - € 150,-) x 12/18	333,-
Diverse kosten	- gezondheidszorg	4,-
	- spermaonderzoek	76,-
	- water	3,-
	- brandstoffen, strooisel	4,-
	- elektriciteit	<u>3,-</u>
De totaalkosten van een dekbeer per jaar zijn		752,-

Rente levende have 4,5% van (€ 675,- + € 175,-)/2 = 19,1

Rentekosten beer per 100 zeugen per jaar € 0,115

10.3.6 Kosten KI

Toelichting

De kosten van KI zijn afhankelijk van:

- het percentage KI op het bedrijf
- óf het inseminatoren-KI óf DHZ-KI is
- de prijs per dosis sperma, per bezoek of per bezorging
- de bedrijfsomvang
- het productieniveau van het bedrijf: de worpindex, het percentage overinseminaties, het percentage herinseminaties.

Opmerking:

De normen voor de kosten van KI zijn exclusief contributie en fokkerijbijdragen.

Voor de bepaling van de normen is uitgegaan van:

- bedrijfsomvang 550 zeugen
- worpindex van 2,37
- 10% herinseminaties
- 60% overinseminaties bij DHZ-KI, 35% bij inseminatoren-KI
- 130 bezoeken per jaar bij DHZ-KI, 140 bezoeken per jaar bij inseminatoren-KI
- het gemiddelde van de prijzen van de KI-verenigingen, gecorrigeerd voor het aantal afgezette doses
- 26 maal scannen

Norm

Inseminatoren-KI	circa	€ 29,-	per zeug per jaar
DHZ-KI	circa	€ 20,-	per zeug per jaar
Gemiddelde kosten KI	circa	€ 28,-	per zeug per jaar

Onder invloed van wijzigingen in de bovenstaande uitgangspunten kunnen deze bedragen € 6,- per zeug variëren.

10.4 Saldoberekening

Toelichting

Het saldo voor de zeughouderij wordt berekend per gemiddeld aanwezige zeug

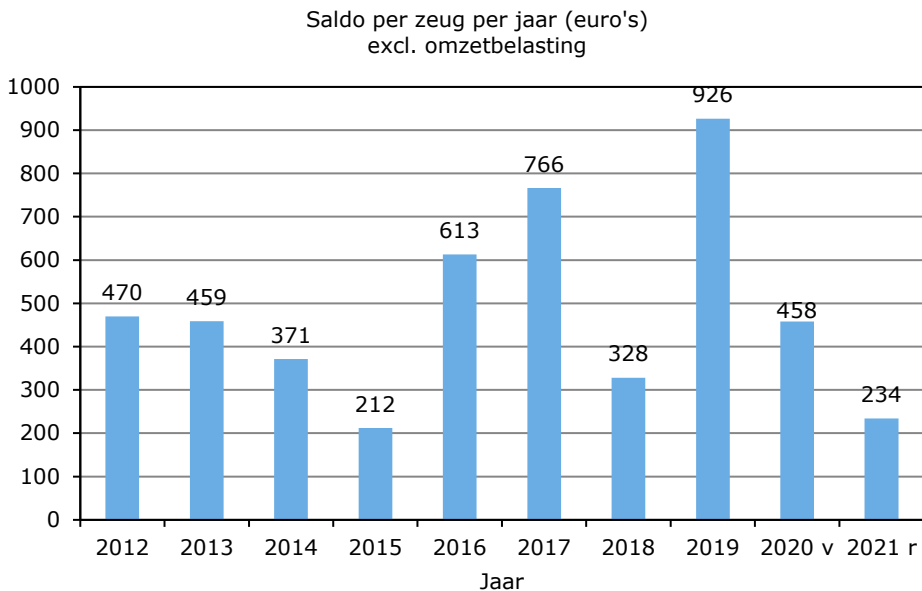
Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs (€)	Bedrag (€)
Opbrengsten			
Afgeleverde biggen (25 kg)	30,6	48,75	1492
Slachtzeugen	0,36	175,7	63
Uitgeselecteerde opfokzeugen	0,02	151,0	3
Totaal opbrengsten			1.558
Af: kosten aankoop opfokzeugen en voer			
Aankoop opfokzeugen (6 mnd)	0,45	329	148
Voer opfokzeugen	96 Kg	0,33	32
Voer zeugen	1267 Kg	0,31	393
Voer biggen	869 kg	0,425	369
Zoekbeer	0,006	327	2
Totaal kosten aankoop			944
Voerwinst per gemiddeld aanwezige zeug per jaar^{*)}			614
Af: overige toegerekende kosten			
KI			28
Gezondheidszorg (incl. heffing DGF)			121
Elektriciteit			30
Verwarming (brandstoffen)			28
Water			5
Overige veekosten (incl. strooisel)			20
Totaal overige toegerekende kosten			232
Saldo per gemiddeld aanwezige zeug per jaar¹⁾			382
¹⁾ Zonder rente: rentekosten levende have, voer- en kasgeld per gemiddeld aanwezige zeug per jaar		25,4	
Mestafzetkosten: 5,5 m³ x € 14 (50% lange afstand, 50% korte afstand)			77
Saldo per gemiddeld aanwezige zeug per jaar incl. mestafzet^{*)}			305

^{*)} Bij de zeugen is de voerwinst substantieel verhoogd ten opzichte van de vorige uitgave, maar nemen de kosten binnen het saldo en voor mestafzet verder toe. Het saldo inclusief mestafzet is daardoor niet toegenomen.

10.5 Verloop van de gerealiseerde voerwinst en saldo

Toelichting

De gerealiseerde voerwinst en saldo per zeug per jaar in de afgelopen jaren is weergegeven in de onderstaande grafiek.

Bron: Wageningen Economic Research BINternet.

v = voorlopig, r = raming.

10.6 Kostprijs biggen

Verwachte kostprijs lange termijn

Omschrijving	Bedrag (€)
Arbeid	191
Huisvesting	348
Rente (levende have)	23
Voer	780
Gezondheidszorg (incl. DGF)	121
Kosten inseminatie	27
Nevenomzet	73
Overige kosten (water, energie, mestafvoer, algemeen)	223
Kosten per zeug per jaar	1786
Kostprijs per afgeleverde big (af boerderij)	58,94

Een uitgebreide kostprijsberekening is met een abonnement te verkrijgen (Biggenprijzenschema) of zelf te maken via www.kwin.nl.

10.7 Biologische varkens

De biologische varkenshouderij is klein van omvang, maar wel groeiend. In 2021 waren er in Nederland 203 bedrijven (incl. in omschakeling) met biologische varkens. Het totaal aantal biologische gehouden varkens in Nederland bedroeg in 2020 103 duizend, waarvan <10% zeugen, 40% biggen en 50% vleesvarkens. Dat is ongeveer 1% van de totale varkensstapel. De meeste biologische varkensbedrijven zitten in Gelderland en Overijssel. Een gemiddeld bedrijf heeft zo'n 300 vleesvarkens. De kosten en opbrengsten in de biologische varkenshouderij liggen op bijna het dubbele van de reguliere houderij, maar met name de opbrengsten zijn stabiel.

Als gevolg van een hogere speenleeftijd (6 weken) en daardoor een lagere worpindex en iets hogere uitval bij de biggen worden er zo'n 10-25% minder biggen per zeug grootgebracht in vergelijking met de reguliere houderij.